

Εοα και Esperia

Vol 8 (2012)

ΣΠΥΡΟΣ Ν. ΑΣΩΝΙΤΗΣ (1947-2012)

ΝΙΚΟΣ Γ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ

doi: [10.12681/eoaesperia.45](https://doi.org/10.12681/eoaesperia.45)

To cite this article:

ΜΟΣΧΟΝΑΣ Ν. Γ. (2013). ΣΠΥΡΟΣ Ν. ΑΣΩΝΙΤΗΣ (1947-2012). *Eoa Kai Esperia*, 8, 435-438.
<https://doi.org/10.12681/eoaesperia.45>

† ΣΠΥΡΟΣ Ν. ΑΣΩΝΙΤΗΣ (1947-2012)

Τον περασμένο Μάρτιο η επιστημονική κοινότητα και ιδιαίτερα ο επιστημονικός κόσμος του Ιονίου αποχαιρέτησε τον ιστορικό Σπύρο Ν. Ασωνίτη. Η εκδημία του στις 8 Μαρτίου 2012 στέρησε τον χώρο και την *Εταιρεία Έρευνας των σχέσεων του Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού με τη Δύση*, της οποίας υπήρξε μέλος, από ένα συστηματικό ερευνητή της ιστορίας του μεσαιωνικού κόσμου της κεντρικής Μεσογείου και ένα ακαδημαϊκό δάσκαλο με ευρύ ερευνητικό, συγγραφικό και διδακτικό έργο. Γεννημένος το 1947 στην Κέρκυρα, όπου διδάχτηκε τα εγκύκλια γράμματα, σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και μετά την εκπλήρωση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων διορίστηκε στη δημόσια εκπαίδευση. Το 1987 αναγορεύτηκε διδάκτορας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με την έγκριση της διατριβής του *Συμβολή στην ιστορία της Αιτωλοακαρνανίας και των νησιών του νοτίου Ιονίου (1325-1429)*. Έκτοτε άρχισε συστηματικές αρχαιακές έρευνες που του επέτρεψαν να συγγράψει σειρά σημαντικών μελετών για ζητήματα μεσαιωνικής ιστορίας του ιόνιου χώρου. Η ιδιαίτερη πατρίδα του, ιδεατή και φυσική γέφυρα Ανατολής και Δύσης, ήταν επόμενο να επηρεάσει τη σκέψη του και τις επιστημονικές του αναζητήσεις. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα καλύπτουν την πολιτική, κοινωνική, οικονομική και εκκλησιαστική ιστορία της Κέρκυρας, του νότιου Ιονίου και του δυτικού ελλαδικού χώρου κατά τον όψιμο Μεσαίωνα «στο πλαίσιο της διαλεκτικής Βυζαντινού και Δυτικού κόσμου», όπως ο ίδιος επισήμαινε. Τον ενδιέφερε ιδιαίτερα η διπλωματική έκδοση και η κριτική των αρχαιακών πηγών, έργο δύσκολο και απαιτητικό. Παράλληλα, τον απασχόλησε η μελέτη της ιστορικής τοπογραφίας, της προσωπογραφίας και της γενεαλογίας των ιστορικών προσώπων. Με το έργο του θέλησε να εξάρει τη σημασία της τοπικής ιστορίας, τη μεθοδολογία της οποίας μελέτησε και ανέλυσε. Τεκμήρια των συστηματικών ερευνών του και της σε βάθος μελέτης των πηγών είναι οι σημαντικές μονογραφίες που δημοσίευσε: α. *Ανδραγατική Κέρκυρα (13ος-14ος αι.)*, Κέρκυρα 1999 β. *Το Νότιο Ιόνιο κατά τον όψιμο Μεσαίωνα*, Αθήνα 2005 και γ. *Η Κέρκυρα και τα ηπειρωτικά παράλια κατά τα τέλη του Μεσαίωνα (1386-1462)*, Θεσσαλονίκη 2009, αλλά και ο σημαντικός αριθμός (ξεπερνούν τις πενήντα) ει-

δικών μελετών και επιστημονικών ανακοινώσεων που δημοσίευσε στα ελληνικά, αγγλικά ή ιταλικά. Εξάλλου, σε συνεργασία με τον καθηγητή Θ. Παππά συνέγραψε το *Εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας. Το Βιβλίο του Εκπαιδευτικού*, Έκδοση ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2006. Πέρα από την ερευνητική-συγγραφική δραστηριότητα συμμετέσχε ως ομιλήτης σε πολλά επιμορφωτικά σεμινάρια που οργανώθηκαν από επιστημονικούς φορείς στην Κέρκυρα αλλά και σε πόλεις της δυτικής Ελλάδας και της νότιας Ιταλίας.

Έχοντας αρχικά υπηρετήσει ως διδάσκων (Ν. 407) από τον Μάρτιο του 1999 εκλέχθηκε καθηγητής στο Τμήμα Αρχαιολογίας και Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, μετεξελίχθηκε τον Μάιο του 2010 στη βαθμίδα του τακτικού καθηγητή και αναδείχθηκε Πρόεδρος του Τμήματος. Δίδαξε Μεσαιωνική Ιστορία και παράλληλα Ελληνική και Λατινική Παλαιογραφία και Διπλωματική, επιστήμες που θεωρούσε βασικά και απαραίτητα εφόδια για την ερευνητική εργασία του ιστορικού. Ακριβώς για την εξυπηρέτηση του σκοπού αυτού συνέθεσε ειδικά βοηθήματα ως σημειώσεις πανεπιστημιακών παραδόσεων: α. *Ιστορία του Ελλαδικού και Ευρωπαϊκού χώρου κατά τους Μεσαιωνικούς Χρόνους*, β. *Ιστορία της Λατινικής Γραφής*, γ. *Εισαγωγή στη Λατινική Παλαιογραφία*, δ. *Εισαγωγή στη Λατινική Διπλωματική*, ε. *Εισαγωγή στη Βυζαντινή Διπλωματική. Τα αυτοκρατορικά έγγραφα*, ενώ σημαντική συμβολή ήταν η *Πιλοτική παρουσίαση ανανεώσιμου ψηφιακού υλικού εξέσκησης των φοιτητών στη λατινική παλαιογραφία* με την ανάρτηση στο Διαδίκτυο αποσπασμάτων λατινικών εγγράφων που προέρχονταν από το Ιστορικό Αρχείο της Κέρκυρας με συνοδευτική μεταγραφή, ως μέρος ευρύτερης πρωτοβουλίας του Τμήματος για την εκμάθηση της παλαιογραφίας. Πρίν από ένα χρόνο επανακυκλοφόρησε με νέα επεξεργασία η *Εισαγωγή στη Λατινική Διπλωματική* (Θεσσαλονίκη 2011) καλύπτοντας ένα κενό στην ειδική ελληνική βιβλιογραφία. Πρωτοτυπία του έργου αυτού είναι η επικέντρωση της προσοχής του συγγραφέα στα έγγραφα των γραμματειών των ηγεμονιών της νότιας Ιταλίας που κατά τον όψιμο Μεσαίωνα είχαν αναπτύξει επαφές με τον ελληνικό κόσμο και με τον χώρο του Ιονίου ιδιαίτερα και άσκησαν επιδράσεις στις τοπικές γραμματείες. Σε όλα αυτά έρχεται να προστεθεί το τελευταίο έργο του που εκδόθηκε πρόσφατα: *Ο Ελλαδικός χώρος στο Μεσαιωνικό περίγυρο* (Θεσσαλονίκη 2012). Παράλληλα με τη διδασκαλία στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο θήτευσε στην εξ αποστάσεως διδασκαλία και συνεργάστηκε εποικοδομητικά ως καθηγητής στη Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, συνεχίζοντας να προσφέρει τις υπηρεσίες του ακόμη και όταν η υγεία του είχε επιβαρυνθεί.

Εκτιμώντας την προσωπικότητα και τις ικανότητες του Σπύρου Ασωνίτη ο Δήμος Κερκυραίων τον διόρισε πρόεδρο της Δημοτικής Πινακοθήκης

της Κέρκυρας, ιδιότητα με την οποία συνέβαλε καθοριστικά στην εύρυθμη λειτουργία και την προβολή του Ιδρύματος. Χρημάτισε μέλος της Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας, του Κέντρου Μελετών Ιονίου, της Εταιρείας Έρευνας των σχέσεων του Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού με τη Δύση και άλλων επιστημονικών εταιρειών και συμμετέσχε ενεργά με ανακοινώσεις σε τοπικά και διεθνή συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Ο Σπύρος Ασωνίτης υπήρξε ιστορικός με βαθιά και συνειδητή γνώση του ιστορικού χώρου και της εποχής που ερευνούσε διαθέτοντας άρτια κατάρτιση στις επιστήμες εκείνες που αποτελούν απαραίτητα εφόδια του ερευνητή ιστορικού. Με αφειρητά την τοπική ιστορία επεκτάθηκε στον ευρύτερο χώρο της κεντρικής Μεσογείου διαπιστώνοντας την κοινότητα των ιστορικών προβλημάτων, τη συσχέτιση και την αλληλεπίδραση των λαών που διαβιούν στην περιοχή και τη διαμόρφωση κοινής ιστορίας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο τοποθέτησε την έρευνα της ιστορίας του γεωγραφικού χώρου που περιβάλλει τη θάλασσα του Ιονίου και της νότιας Αδριατικής. Η εμπρöße των μελετών και των μονογραφιών του μαρτυρούν τον ερευνητικό του μόχθο αλλά και την οξύνσια στην κριτική επεξεργασία των ιστορικών πηγών που ανέσυρε από το Ιστορικό Αρχείο της Κέρκυρας και από τα ιταλικά μεσαιωνικά αρχεία. Σε όλη την ακαδημαϊκή του σταδιοδρομία κράτησε στενούς δεσμούς με τα πανεπιστημιακά και λοιπά επιστημονικά ιδρύματα της Ιταλίας, καθώς και άλλων χωρών, αναπτύσσοντας σχέσεις σε κοινά ερευνητικά προγράμματα. Με ανοιχτούς ορίζοντες και ιδέες διαμόρφωσε πλαίσια συνεργασίας διευρύνοντας τα πεδία έρευνας και προωθώντας την παραγωγή γνώσης που διαχεόταν όχι μόνο στον χώρο των ειδικών αλλά και στο ευρύτερο κοινό. Σημαντική υπήρξε η συμβολή του στη συγκρότηση και ολοκλήρωση ευρύτερων ερευνητικών προγραμμάτων, όπως τα *Επιγραφικά Μνημεία Ιονίων Νήσων* ή το τελευταίο διεθνές πρόγραμμα για τον Αδριατικό Ελαιώνα *The Adriatic Olive-grove: Risk prevention, Sustainability, Learning*, το οποίο δεν πρόλαβε να το δει ολοκληρωμένο. Η πολύχρονη διδακτική του εμπειρία τον είχε καταστήσει άριστο και αγαπητό στους μαθητές του δάσκαλο, με ήθος και αίσθηση του δικαίου. Το σπουδαίο, ευρύ και προπαντός συστηματικό ερευνητικό και συγγραφικό του έργο τον ανέδειξε ως καταξιωμένο διεθνώς επιστήμονα. Η πρόθεσή του να υπερβεί τα τοπικά όρια μέσα από ένα νέο οραματισμό διαφαίνεται στη σύλληψη της έκδοσης ενός νέου διεθνούς επιστημονικού περιοδικού αφιερωμένου στην έρευνα της ιστορίας του χώρου της Μεσογείου. Ο πρώτος τόμος του *Mediterranean Chronicle* που εκδόθηκε με την επιστημονική διεύθυνση του Σπύρου Ασωνίτη, συνδιεύθυνση-επιμέλεια του Βάιου Βαϊόπουλου και διεθνή εκδοτική επιτροπή, περιέχοντας άρθρα μελετητών της ιστορίας του μεσογειακού χώρου, έγινε δεκτός με ενδιαφέρον και πολλές ελπίδες από την επιστημονική

κοινότητα.

Ο Σπύρος Ασωνίτης υπήρξε άνθρωπος με καλοσύνη, επιείκεια, δικαιοκρασία και εντιμότητα. Διαχειριζόταν τις καταστάσεις με στόχο την επίτευξη του βέλτιστου, εμπνεόταν και άνοιγε νέους δρόμους στη γνώση, διεύρυνε τους ορίζοντες της μάθησης, πρότεινε πρότυπα και κατεύθυνε τους νέους επιστήμονες, διέθετε τις αρετές του αποτελεσματικού ερευνητή και του πειστικού δασκάλου, σεβόταν την εργασία των άλλων, τιμούσε τους φίλους. Η απουσία του αφήνει οπωσδήποτε ένα μεγάλο κενό. Ωστόσο, παραμένει το έργο του ως ανάχωμα στη λήθη και όσο η μνήμη της προσωπικότητάς του θα είναι ανεξίτηλη στους «περιλειπόμενους» και στους μεταγενέστερους, η παρουσία του θα παραμένει ζώσα.

Ν. Γ. Μοσχονάς